

V Praze 20. prosince 2023

Čj. 1046/23

Stanovisko

k

návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

---

I. Úvod

Cílem návrhu je **1.** Úprava ve vymezení působnosti jednotlivých cenových orgánů spočívající v odstranění duplicit při cenových kontrolách a minimalizace případů, kdy se překrývá působnost jednotlivých cenových orgánů k cenové kontrole. **2.** Sjednocení stávajícího nejednotného vymezení působnosti jednotlivých cenových orgánů. **3.** Sjednocení pravidel pro vydávání cenových rozhodnutí jednotlivými cenovými orgány a sjednocení terminologie v rámci všech platných cenových předpisů. **4.** Úprava stávajících pravidel pro ukládání pokut za přestupky podle zákona o cenách, které jsou spojené se vznikem nepřiměřeného majetkového prospěchu na straně obviněného a navýšení horní hranice pokuty u přestupku spočívajícího v řádném nevedení cenové evidence u zboží podléhajícího cenové regulaci. **5.** Úprava pravidel pro vymáhání pokut uložených za přestupky podle zákona o cenách. **6.** Úprava zákonného zmocnění k vydání podzákonného právního předpisu, kterým se stanovuje seznam nepotravinářského zboží, na které se vztahuje povinnost označit jej při prodeji vedle prodejní ceny i měrnou cenou podle § 13 zákona o cenách. **7.** Odstranění obsoletních ustanovení a úprava zákona o cenách s ohledem na aktuální legislativně formální požadavky.

II. Připomínky a návrhy změn

Obecné připomínky

ZZ RIA je rozdělena na čtyři dílčí témata:

Téma A – Pravidla pro ukládání pokut za přestupky podle zákona o cenách

Téma B – Vymáhání pokut za přestupky podle zákona o cenách

Téma C – Vymezení působnosti obcí a krajů na úseku cen

Téma D – Úprava stávajících pravidel pro označování nepotravinářských výrobků při jejich prodeji měrnou cenou

Níže se vyjadřujeme k nejdůležitějším vybraným aspektům:

- Části **Definice problému** nejsou dostatečně zpracované. Jedním z řešených problémů je redukce agend, které obce a kraje v současnosti vykonávají ve velmi omezeném rozsahu. Současně může jít i o duplicitní činnost, protože stejnou působnost mají další dohledové orgány, například Česká obchodní inspekce. Snížení dohledu je prezentováno jako zanedbatelné (odhad o 1 000 cenových kontrol ročně méně, ČOI přitom provádí cca 12 000 kontrol ročně). Ze ZZ RIA však není zřejmé, zda a jak často skutečně docházelo k duplicitní kontrole (téma C). Ve zprávě pak **chybí i informace** jak činnost **SFÚ** či **ČOI** ovlivní redukce dohledové činnosti obcí a krajů, zda jsou připraveni jej nahradit.
- Předkladatel dále uvádí, že města a kraje nevykonávají dohledovou činnost, protože jim chybí odbornost. Není ale jasné, jak velký tento problém je a co je příčinou nedostatku odbornosti (téma C). Ve výkonu kontrolní činnosti mezi jednotlivými kraji je vysoká heterogenita, kdy některé kraje provádějí výrazně více kontrol než jiné, tato **heterogenita není vysvětlena**. Kontrolní činnost byla také údajně narušena vlivem pandemie COVID, není jasné, proč tomu tak bylo, protože v době ekonomické turbulence důležitost cenové kontroly může naopak narůstat (téma C).
- Velká část textu RIA se odkazuje na konzultace se správními orgány České republiky jakožto zdroje ohledně přínosů a nákladů současného stavu zákona o cenách, přičemž **chybí data** o efektivitě novely z roku 2009.

Popis existujícího právního stavu

- Popisy existujících právních stavů jsou napsány srozumitelně a detailně pro komplexní pochopení identifikovaných problémů v současné legislativě.
- Nicméně doporučujeme blíže vysvětlit existující právní stav v části A „Pravidla pro ukládání pokut za přestupky podle zákona o cenách“, včetně zdůvodnění uváděné situace ve vzájemném srovnání (zejména situaci 2).

Identifikace dotčených subjektů

- Relevantní dotčené subjekty v bodech A-D jsou identifikovány stručně a dostatečně pro pochopení zúčastněných stran.

Popis cílového stavu

- **Cílové stavy jsou v tématech A-D identifikovány příliš stručně a bez kvantifikovatelných kritérií, na jejichž základě by probíhalo následné přezkoumání**

účinnosti regulace. Například v tématu C je cílový stav popsán jednou větou a v příliš obecných termínech: "Cílovým stavem je zefektivnění stávajícího rozsahu státní správy na úseku cen, jehož výkon je přenesen na kraje a obce." Není zřejmé, jak bude zvýšení efektivity sledováno či kde by k němu mělo dojít.

Zhodnocení rizik

- Hodnocení rizik je v tématech A-D příliš stručné a nekvantifikované. Z textu není například možné vyhodnotit míru nízké efektivity vymáhání pohledávek či úroveň finančních sankcí, které České republice může Komise uložit v případě zachování současného právního stavu v oblasti označování nepotravinářských výrobků.

Návrhy variant řešení

- **Varianty řešení by měly navazovat na definované problémy a měly by na základě dostupných dat a informací navrhnout možná řešení daného problému. Nicméně V ZZ RIA nejsou některé varianty vůbec zvažovány. Například varianta zvýšení odbornosti měst a krajů (téma C) - obecní úřady ORP mohou i po navrhovaných změnách nadále kontrolovat i dodržování dalších povinností podle zákona o ochraně spotřebitele či podle živnostenského zákona, případně též podle dalších zvláštních předpisů. I k tomu je ale potřeba určitá odbornost.**
- Výkon státní správy pro obce je omezen státním příspěvkem, který se stanovuje na základě počtu obyvatel a který často neumožňuje obcím dohled v potřebné působnosti a "Jeho podoba neumožňuje pojmenovat velikost jednotlivých agend vykonávaných v přenesené působnosti." **Varianta úpravy příspěvku není uvažována** (případně jiného způsobu změny rozsahu dohledu) (téma C).
- V tématu A „Pravidla pro ukládání pokut za přestupky podle zákona o cenách“ chybí jiné varianty než 10 000 000 Kč a následná analýza dopadů a nákladů. Zdá se, že hranice 10 000 000 Kč byla vybrána arbitrárně bez detailní analýzy.
- Předkladatel navrhuje, „aby jednotlivé obce a kraje mohly ve vymezených případech cenově regulovat i stanovením pevných cen.“ **ZZ RIA by tuto oblast měla řešit detailněji a daná kritéria by měla být podrobněji vysvětlena. K této problematice také chybí podrobnější rozpracování v části Definice problému.**
- Návrh zákona navrhuje upřesnit, aby byl spotřebitel vždy informován prodávajícím o ceně prodávaného zboží v korunách českých. **Doporučujeme tento návrh zapracovat do textu hodnocení dopadů, a to včetně návrhu variant a jejich vyhodnocení.**

- Další otázkou je i funkce samotného Zákona o cenách. Není zřejmé, **jak navrhovaná změna pomůže k efektivnímu uplatňování zákona**, např. v kontextu současné situace na trhu s potravinami, s bydlením, s energiemi, s telekomunikačními službami atd. Z jazyka zákona přitom novelou vypadávají například zmínky o “podílu na daném trhu” či “míry horizontálního a vertikálního propojení s jinými osobami na trhu”. Zůstává nicméně zmínka o hledisku “hospodářské a finanční síly”, která je více obecná.
- **Dalším nedostatkem ZZ RIA je, že neřeší některé upravované oblasti.** Např. návrh odstraňuje v § 3 (1) část týkající se cen nemovitostí, jejich částí a služeb spojených s jejich užíváním. Definice zboží, kterého se zákon týká, je sice široká, nicméně **není zřejmé, proč byla z návrhu zákona odstraněna zmínka o nemovitostech a jejich užívání (tj. nájmech).** Stejně tak mizí bývalý § 13a s konkrétní zmínkou regulace cen zájezdů. Novela zároveň představuje nový § 14a - Opatření k nápravě a Část VI - Působnost cenových orgánů. **Zpracovatel RIA by tyto části měl zpracovat do hlavního textu hodnocení dopadů včetně uvedení variant a jejich vyhodnocení.**

Vyhodnocení z hlediska dopadů

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

- V textu RIA **chybí analýza dopadů na rozpočty obcí a krajů** vycházejících z omezení působnosti v oblasti cenové regulace a vymáhání pokut. Obce plošně neevidentují pracnost jednotlivých agend, a tak je obtížné kvantifikovat úsporu, která nastane v případě redukce. Vzhledem k očekávanému snížení objemu práce na krajích a obcích by měl být **dopad na veřejné rozpočty nenulový, určité úspory by vzniknout měly a dopad by tedy měl být kvantifikován.**
- Ačkoliv to z textu vyplývá, **není jednoznačně uvedeno, že si legislativní změny nevyžádají dodatečné výdaje na straně státu.**

3.4 Územní dopady včetně dopadů na územní samosprávné celky

- **Jak je uvedeno výše, není řešena oblast stanovení pevných cen,** a tak není ani zpracována **analýza dopadu,** což může hrát roli např. při soutěžení zakázek veřejné dopravy, kde bude mít obec či kraj možnost dopředu stanovit cenu.
- **Zpracovatel RIA by tuto část měl zpracovat do hlavního textu hodnocení dopadů včetně uvedení variant a jejich vyhodnocení.**

3.7 Dopady na spotřebitele

- V návrhu zákona se navrhuje výslovně upřesnit, že v případě prodeje zboží spotřebiteli musí být spotřebitel ze strany prodávajícího vždy informován o ceně prodávaného zboží v

korunách českých. Nepostačuje pouze informace o ceně v zahraniční měně, i když prodávající směřuje svou nabídku takřka výhradně na zahraniční klientelu.

- **Zpracovatel RIA by tuto část měl zpracovat do hlavního textu hodnocení dopadů, včetně uvedení variant jejich vyhodnocení.** Zároveň by mělo být uvedeno, jakým způsobem je stanovena cena v Kč, zda jako přepočít z ceny v EUR, nebo obráceně, resp. jakým jiným způsobem.

Přezkum účinnosti regulace

- K vyhodnocení účinnosti má docházet průběžně a zároveň po uplynutí tří let. I když jsou správně stanovena základní témata přezkumu, **není jasné, jakou formu průběžné a závěrečné vyhodnocení bude mít. Chybí stanovení konkrétních indikátorů pro přezkum a definování, jak budou stanoveny jejich výchozí hodnoty.**
- Vyhodnocení vlivu zvýšených pokut na páchaní přestupků a také vyhodnocení celkové efektivity vymáhání pokut celními úřady má být na základě srovnání se současným stavem, **data popisující současný stav jsou ale přítomna jen částečně, a tak tedy chybí tzv. base line.**

III. Shrnutí připomínek k závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace

Zpráva RIA je zpracována nedostatečným způsobem. Doporučujeme se zaměřit zejména na tyto nedostatky:

- Dopracovat *Definici problému* k neřešeným oblastem a doplnit efektivitu novely z roku 2009.
- Stanovit a vyhodnotit varianty pro oblasti, které RIA neřeší, ale jsou součástí návrhu, mj. možnost stanovit pevné ceny.
- Kvantifikovat či alespoň detailněji popsat očekávané přínosy (zejména ve smyslu úspor na obcích a krajích) a případné náklady (snížení dohledu).
- Dopracovat přezkum regulace, včetně stanovení indikátorů pro přezkum a způsobu stanovení jejich výchozích hodnot.
- Zároveň chybí analýza dopadů a nákladů dodatečných změn v zákonu o cenách, které v ZZ RIA nejsou zmíněny. Je nutné definovat všechny varianty řešení k jednotlivým okruhům, včetně jejich vyhodnocení.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, aby byl návrh **zákona, kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, doporučen vládě ke schválení za předpokladu zohlednění výše uvedených připomínek.**

Vypracoval: Ing. Jiří Nekovář, Ph.D.

Mgr. et Mgr. **Marek Havrda**, MA, MPA, Ph.D.
předseda komise